

Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення за I квартал 2012 року

Система недержавного пенсійного забезпечення (далі – НПЗ) становить третій рівень системи пенсійного забезпечення в Україні. Її розбудова здійснюється починаючи з 2004 року після набрання чинності Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення». Основу такої системи складають недержавні пенсійні фонди.

Станом на 31.03.12 в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 97 недержавних пенсійних фондів (далі – НПФ) та 40 адміністраторів НПФ.

Система недержавного пенсійного забезпечення протягом останніх років розвивається досить динамічно. Основні показники діяльності НПФ та темпи їх приросту наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів

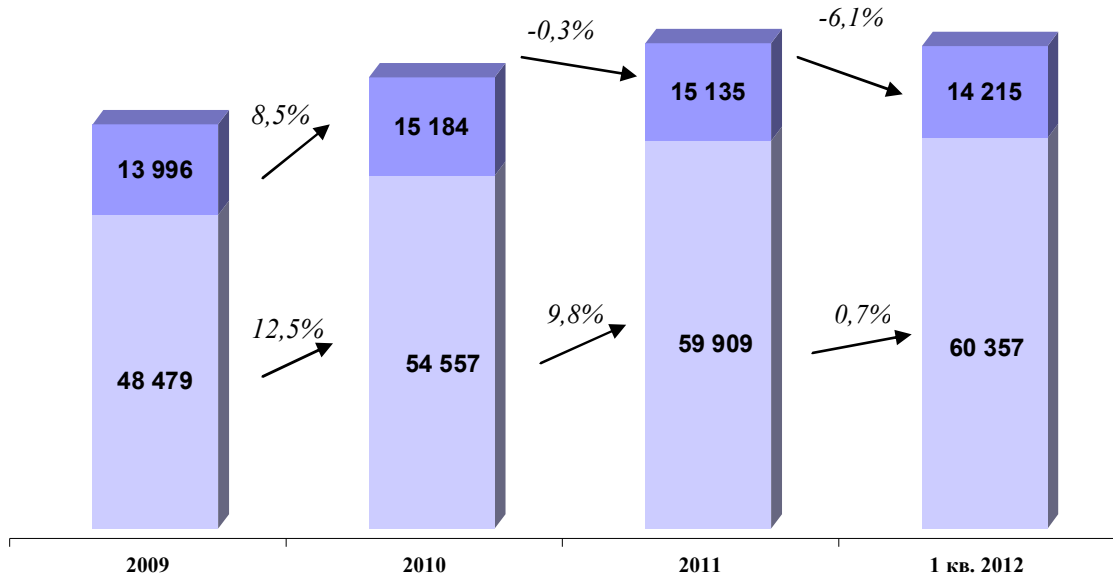
Недержавні пенсійні фонди	2009	2010	2011	1 кв. 2012	Темпи приросту, %	
					2011/2010	1 кв. 2011/ 2012
Загальна кількість укладених пенсійних контрактів (тис. шт.)	62,5	69,7	75,0	74,6	7,6	-0,5
Кількість учасників за укладеними пенсійними контрактами (тис. осіб)	497,1	569,2	594,6	586,6	4,5	-1,3
Загальні активи НПФ (млн. грн.)	857,9	1 144,3	1 386,9	1 467,2	21,2	5,8
Пенсійні внески (млн. грн.), у т.ч.	754,6	925,4	1 102,0	1 151,3	19,1	4,5
- від фізичних осіб	31,8	40,7	50,6	53,0	24,3	4,7
- від юридичних осіб	722,7	884,6	1 051,2	1 098,1	18,8	4,5
- від фізичних осіб-підприємців	0,1	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0
Пенсійні виплати (млн. грн.)	90,1	158,2	208,9	219,5	32,0	5,1
Кількість осіб, що отримали/ отримують пенсійні виплати (тис. осіб)	28,1	47,8	63,1	65,3	32,0	3,5
Сума інвестиційного доходу (млн. грн.)	236,7	433,0	559,9	513,0	29,3	-8,4
Сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів (млн. грн.)	47,1	64,6	86,6 ¹	91,1	34,1	5,2

Станом на 31.03.12 адміністраторами недержавних пенсійних фондів було укладено **74 572 пенсійні контракти з 61 231 вкладниками**, з яких 2 385 вкладників, або 3,9%, – юридичні особи та фізичні особи – підприємці, що сплачують пенсійні внески за учасників, на яких припадає 1 098,3 млн. грн. пенсійних внесків (95,4% від загального обсягу пенсійних внесків за системою

¹ З урахуванням заборгованості з відшкодування нарахованих, але не здійснених оплат витрат пенсійного фонду

НПЗ), а 58 846 вкладників, або 96,1%, – фізичні особи, на яких припадає 4,6% загального обсягу пенсійних внесків.

При цьому, порівняно з кінцем 2011 року кількість контрактів з юридичними особами зменшилася на 6,1%, а з фізичними особами зросла на 0,7% (рис.1).

■ Кількість укладених пенсійних контрактів з вкладниками - юридичними особами

■ Кількість укладених пенсійних контрактів з вкладниками - фізичними особами

Рис.1. Динаміка кількості укладених пенсійних контрактів за 2009 – 2011 рр. та I квартал 2012 року

На кінець I кварталу 2012 року **кількість учасників НПФ** відповідно до укладених контрактів становила **586,6 тис.осіб**, протягом року вона зменшилася на 8 тис. осіб, або на 1,3% (рис. 2).

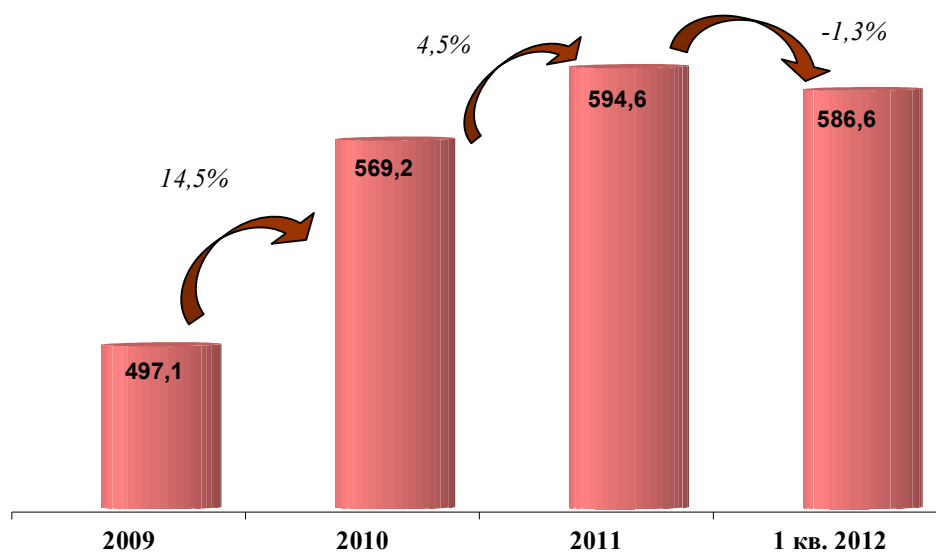

Рис. 2. Динаміка кількості учасників НПФ за 2009 – 2011 рр. та I квартал 2012 року (тис. осіб)

Станом на 31.03.12 серед учасників НПФ більшість становили особи віком від 25 до 50 років, а саме 64,4%. При цьому частка учасників НПФ віком від 50 до 60 років станом на 31.03.12 становила 23,5%. Частки учасників НПФ вікових груп старше 60 років та до 25 років станом на кінець I кварталу 2012 року становили, відповідно, 6,5% та 5,6% (рис. 3).

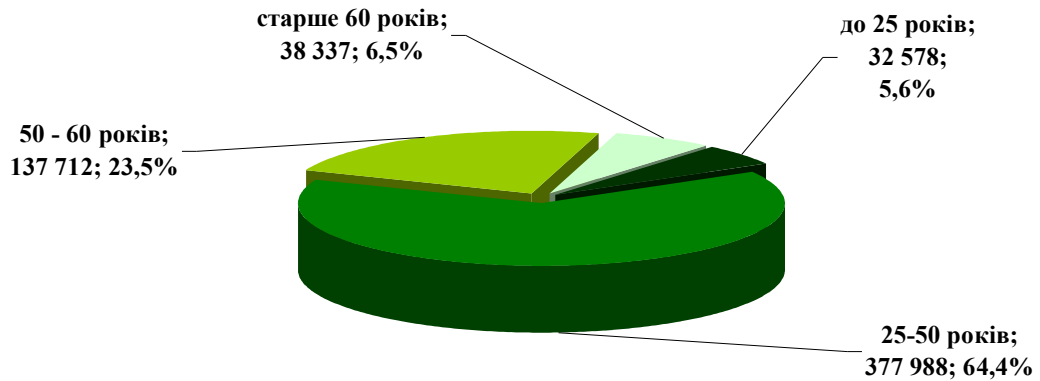

Рис.3. Розподіл учасників НПЗ за віковими групами станом на 31.03.12 (осіб)

На рисунку 4 відображено кількість учасників НПФ (у розрізі вікових груп та за статевою ознакою).

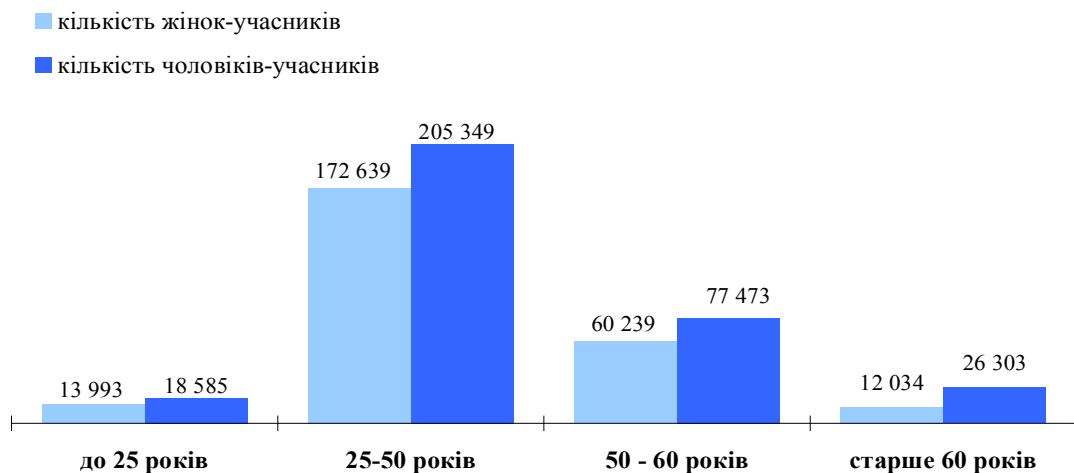

Рис.4. Кількість учасників за віковими групами станом на 31.03.12 (осіб)

Як видно з рисунка 4, серед учасників НПФ у розрізі всіх вікових груп більшість становлять чоловіки.

Пенсійні виплати станом на 31.03.12 становили **219,5 млн. грн.**, збільшившись за I квартал 2012 року на 5,1% (рис. 5).

Рис. 5. Пенсійні виплати за 2009 – 2011 рр. та I квартал 2012 року

Сукупно недержавними пенсійними фондами протягом I кварталу 2012 року було здійснено пенсійних виплат (одноразових та на визначений строк) **65,3 тис. учасникам**, тобто 11,1% учасників від їхньої загальної кількості отримали пенсійні виплати. Це зумовлено в першу чергу невеликою часткою учасників вікової групи старше 60 років.

Одним із основних якісних показників, які характеризують систему НПЗ, є сплачені **пенсійні внески**.

Аналізуючи динаміку сплачених пенсійних внесків, слід зазначити, що надходження пенсійних внесків за I квартал 2012 року збільшилися на 4,5% і на 31.03.12 становили **1 151,3 млн. грн.** (рис. 6).

Загальний обсяг активів, сформованих пенсійними фондами, станом на 31.03.12 становить **1 467,2 млн. грн.** Всього за I квартал 2012 року активи НПФ зросли на 5,8% (на 80,3 млн. грн.) (рис. 6).

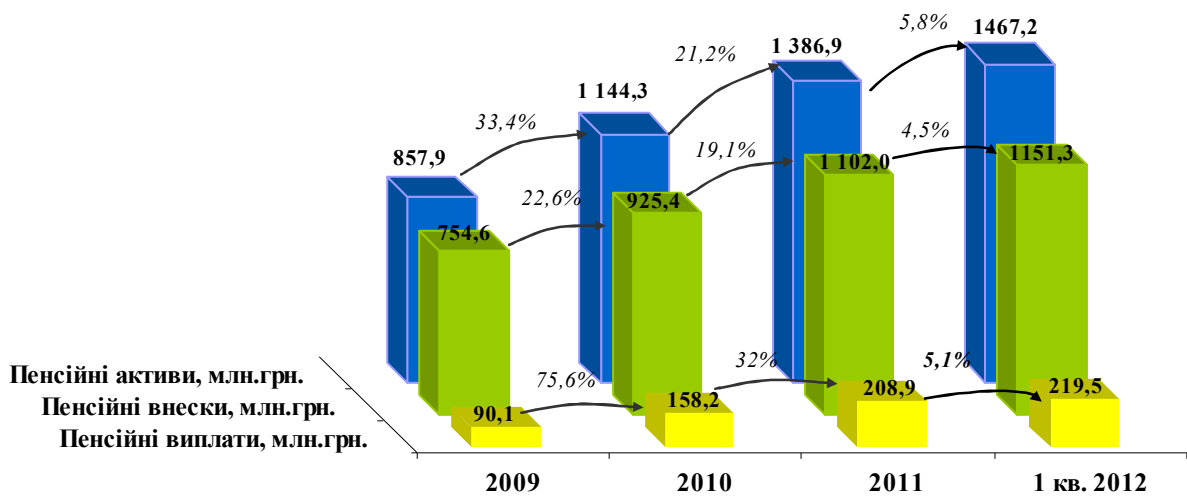

Рис. 6. Динаміка основних показників системи НПЗ за 2009 – 2011 рр. та I квартал 2012 року

Для НПФ властиво формувати портфель, до якого входять об'єкти інвестування з мінімальним ступенем ризику. Тому особливого значення набуває вибір інвестиційних інструментів, використовуючи які НПФ зможуть забезпечити захист грошових коштів населення від інфляційних процесів і при цьому отримувати визначений приріст капіталу.

За результатами I кварталу 2012 року переважними напрямками інвестування пенсійних активів стали депозити в банках (28,2% інвестованих активів), облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України (25,4%), акції українських емітентів (17,7%), цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України (15,3%) (рис. 7).

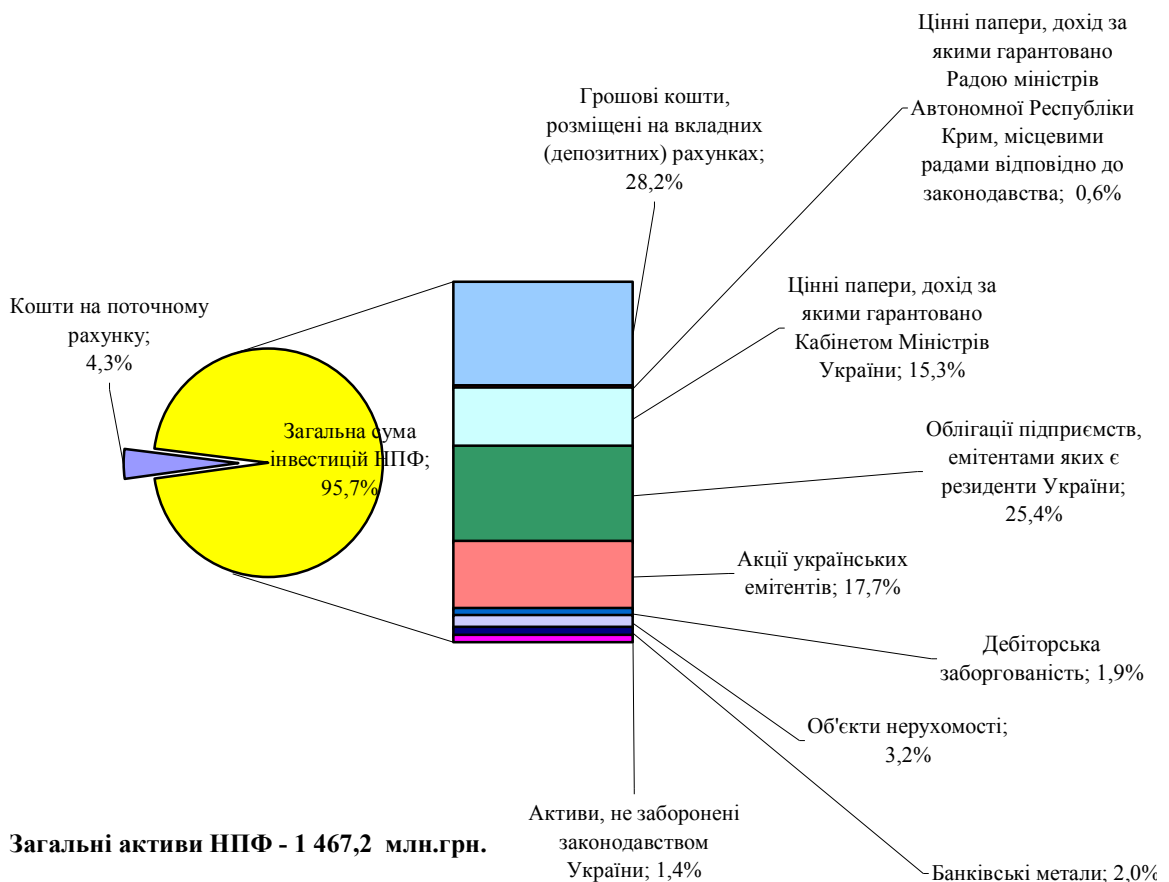

Рис. 7. Структура інвестованих пенсійних активів станом на 31.03.12

Метою інвестування пенсійних активів є, насамперед, збереження пенсійних заощаджень громадян. Тому стратегія інвестування недержавних пенсійних фондів є більш консервативною, ніж у інших фінансових установ.

Загальна вартість **доходу, отриманого від інвестування пенсійних активів**, станом на 31.03.12 становила **513 млн. грн.**, або 44,6% від суми залучених внесків, зменшившись протягом I кварталу 2012 року на 46,9 млн. грн., або на 8,4%.

Витрати, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, станом на 31.03.12 зросли на 5,2% у порівнянні з кінцем 2011 року і в цілому за час

існування пенсійних фондів становлять **91,1 млн. грн.**, або 6,2% від загальної суми активів НПФ (рис. 8).

Рис. 8. Структура витрат, відшкодованих за рахунок активів НПФ, станом на 31.03.12

Основна частина витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, припадає на оплату послуг з управління активами недержавних пенсійних фондів – 68,6% від загальної суми витрат. Витрати на оплату послуг з адміністрування пенсійного фонду становили 22,8% від загальної суми витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів. Оплата послуг зберігача, який здійснює відповідальне зберігання активів пенсійного фонду, – 5,1% від загальної суми витрат.